

۱۱۱ قصه در «شب‌های شیرین»

کتاب «شب‌های شیرین» به نویسندگی محمد میرکیانی و تصویرگری سیمین شهروان در بردارنده ۱۱۱ قصه پیش از خواب برای خردسالان منتشر شد. روابط عمومی کانون که ناشر این کتاب است خبر داده شب‌های شیرین برای قصه‌گویی پدران، مادران و آموزگاران پیش از دبستان و با زبان قصه‌گوین نوشته شده است. این کتاب برای اولیا و مربیان در ۴۴۴ صفحه به قیمت ۵۰ هزار تومان عرضه شده است.

«تفریق» کلید خورد

فیلمبرداری «تفریق» به کارگردانی مانی حقیقی و تهیه‌کنندگی مجید مطلبی آغاز شد. این فیلم هشتمین فیلم سینمایی مانی حقیقی است که بعد از بهبود حقیقی بر اثر ابتلا به کرونا و ترخیص او از بیمارستان ساخته می‌شود. نوید محمدزاده و ترانه علیدوستی، بازیگران اصلی این فیلم هستند و فیلمنامه را امیررضا کوهستانی و مانی حقیقی نوشته‌اند. دیگر بازیگران این فیلم به زودی معرفی می‌شوند.

گزارش جام جم به مناسبت مبعث پیامبراکرم (ص)

بانگاهی به شرایط و مقتضیات زمان خاتم الانبیا و بار سنگین رسالت

رسالت سنگین گفتن از رسول خدا

۳ قرن‌ها، سال‌ها و روزها از زمان بعثت پیامبراکرم (ص) در میان قبایل خو کرده به جاهلیت می‌گذرد. سالروز این بعثت، البته در درجه اول ما را به یاد پیامبر عزیز و مهربان مان می‌اندازد و سیره شخصیتی و ابعاد وجودی عزیزترین مخلوقات را به ما یادآوری می‌شود اما از این گذشته بعثت مفهومی است که می‌توان آن را در یک سیر تاریخی بررسی نمود و آن را سرآغازی برای آخرین هدایت‌عام به وسیله خالق متعال دانست. زندگی و زمانه آن دوران به‌گونه‌ای بود که انتقال مفاهیم الهی و حقایق عالم و جود توسط پیامبراکرم (ص) به مردم دل‌پریده از نبوت، کاری نه‌چندان آسان بود. از این منظر تحمل مشقت‌ها در این راه از مهم‌ترین ملزومات ابلاغ رسالت به مردم بود که تاریخ شهادت می‌دهد حضرت محمد(ص) توانست به خوبی از پس آن بربیاید. پیامبر اسلام (ص) از دوره کودکی پیامبر بود، لیکن در چهل سالگی وظیفه پیدا کرد که پیام الهی را تبلیغ کند و به مقام رسالت نایل شد. انتخاب سن ۴۰ برای تبلیغ حضرت، هماهنگ با فرهنگ در میان اعراب آن زمان است که کمتر از ۴۰ سال را خام و ناپخته می‌پنداشتند. با توجه به این فرهنگ، احتمال موفقیت تبلیغ در سن کمتر از ۴۰ سال ناچیز تلقی می‌شد. شاید بتوان گفت که خاتم الانبیا به این جهت در ۴۰ سالگی به تبلیغ دین پرداخت و مأموریت یافت. در این پرونده مختصر به بررسی شرایط زمان پیامبراکرم (ص) و سختی‌هایی که او متحمل شد تا به ابلاغ رسالت بپردازد پرداخته‌ایم و مطالبی نیز درخصوص ابلاغ رسالت پیامبر به تمام مردم جهان، قرن‌ها بعد از بعثت پیامبر (ص) ارائه کرده‌ایم. پرسش ما در این مطالب آن است که آیا مسلمانان توانسته‌اند شخصیت جهانی پیامبراکرم (ص) را در سطح جهان به مردم همه کشورها به درستی نشان دهند؟

گروه فرهنگ و هنر

رسالت پیامبر(ص)، ابلاغ پیام خداوند بود. ما در ابلاغ رسالت ایشان با زبان هنر چقدر موفق بوده‌ایم؟

برای پیامبر کم‌کاری کرده‌ایم

۳ رسول گرامی اسلام (ص) قرن‌ها پیش در چنین روزی و در ۴۰سالگی تبلیغ برای دین الهی را آغاز نمود. تبلیغ را یا بیست به معنای ابلاغ رسالتی دانست که از سمت خداوند متعال بر دوش رسولان الهی نهاده شده بود و آنان تاپای این‌جان برای این هدف ایستادند. بعد از پیامبر (ص)، که خاتم پیامبران الهی بود، امامان برای این هدف جنگیدند و در مسیری که انبیاء سرسلسله آن بودند، گام نهادند. امروز و با تأسیس نظام اسلامی، رسالتی بر دوش ماست و آن ابلاغ رسالت پیامبر به مردم جهان است. در این شکی نیست که ما در دین مان شخصیتی داریم که می‌توانیم آن شخصیت را به عنوان الگویی برای زندگی به تمام جهانیان معرفی کنیم. از طرفی معتقدیم که بهترین ابزار برای تبلیغ، هنر و ادبیات است و از این منظر بیست یا یک برنامه ریزی دقیق و هدف‌شناسی درست این باری که بر دوش داریم را به‌سرمزل مقصود برسانیم. در این راستا شاید بد نباشد که کارنامه فرهنگ و هنر در این زمینه را بار دیگر از نظر بگذرانیم تا به حوزه‌های مغفول مانده دقت کنیم. در این گزارش به بررسی کارنامه رمان فارسی در حوزه تاریخ زندگی پیامبر اسلام (ص) خواهیم پرداخت. همچنین ادای دین سینما به ساحت خاتم الانبیاء را از نظر خواهیم گذراند. به امید این‌که در آینده نزدیک تعداد آثار تولید شده به زبان هنر در خصوص رسول اکرم(ص) آن قدر زیاد باشد که بتوان در یک صفحه و دو صفحه به آنها پرداخت.

علی رستگار پیمان طالبی فرهنگ و هنر

سیمای پیامبر(ص) در رمان فارسی

ترسیم چهره شخصیت‌های بزرگ ادیان در قالب رمان و داستان، کار آسانی نیست. مولف در ابتدای امر مطالب بسیاری در دسترس دارد و از این نظر به اصطلاح دستش باز است، اما در عین حال شخصیت‌ها را آن‌گونه که خود می‌خواهد نمی‌تواند به تصویر بکشد و نمی‌تواند از دایره تاریخ یا فراتر بگذارد. توجه به مستندات و بیان مطالبی که معتبر و قابل استناد باشند در اینجا بسیار حائز اهمیت است. در عین دشواری کار، لذت‌های بسیاری هم در نوشتن برای چهره‌ها و شخصیت‌های تاریخی ادیان مختلف وجود دارد که احتمالاً نویسنده‌های این آثار بیش از همه این لذایذ را درک کرده‌اند. ما که خواننده این آثار هستیم نیز البته از این لذت‌ها محروم نیستیم و خواندن آنها، شخصیت‌های بزرگ را از آن جایگاه پشت‌هاله‌ای از نور و غبار بیرون می‌آورد و برای ما ملموس می‌کند.

در سال‌های اخیر به مساله زندگی پیامبر اسلام (ص) در داستان‌ها و رمان‌های فارسی توجه بیشتری شده‌است. چنان‌که چندین اثر قابل دفاع و خواندنی در این عرصه پیش چشم داریم که در اینجا مختصری درباره هرکدام توضیح خواهیم داد.

سه‌کاهن

سه‌کاهن عنوان رمانی است به قلم مجید قیصری که نشر کتابستان معرفت آن را منتشر کرده‌است. داستان در ۱۴۸۰ سال پیش در صحرای حجاز و در میان قبیله

بنی سعد رخ می‌دهد. رمان سه کاهن، اتفاقات زندگی پیامبر در دوران کودکی ایشان را مرور می‌کند. نویسنده کتاب با انتخاب دوران کودکی پیامبر، بر چند مساله مهم تأکید کرده‌است. وی با تصویر کردن دنیای پیامبری که هنوز به بعثت نرسیده‌است، بر شخصیت انسانی او تأکید دارد. که همانا محمد(ص) بشری است مثل ما الا این‌که بر او وحی می‌شود. اما مهم است بدانیم حضرت محمد(ص) در شش سالگی چگونه با دیگران رفتار می‌کرده‌است؟ چگونه آن هنگام که هنوز جبرئیل در غار حرا آیات سوره علق را بر پیامبرش نخوانده بود، به حسن خلق و امانت‌داری شهره بود. چگونه از همان کودکی، برکت و عظمت و شرف در وجود مبارکش متبلور می‌شد؟ در این داستان حلیمه، دایه پیامبر در تلاشی قابل توجه، سعی دارد تا جان پیامبر را از گزند کاهنانی نجات دهد که می‌خواهند بر اساس نشانه‌های ظاهری پیامبر خاتم(ص)، وی را در کودکی از بین ببرند.

۳ محمد(ص) به قلم ابراهیم حسن بیگی، رمانی بر اساس زندگی پیامبر اسلام است که با ادبیاتی بسیار روان و مستند به اسناد معتبر تاریخی نگاشته شده‌است. راوی داستان یک یهودی است که از سرزمین شام در سال ۱۳ هجری با مأموریت نابودی پیامبر و دینش به مکه می‌آید و بعد از مدتی تحقیق در مکه به مدینه می‌رود و به دروغ ادعای اسلام می‌کند و تا پایان زمان حیات رسول خدا در مدینه می‌ماند و در طول این ۱۰سال با رهبر یهودیان بیت المقدس مکاتبه دارد و یافته‌هایش را برای او گزارش می‌کند. در سرآغاز رمان که بخشی از روایت کلی است، آمده: «تو (مرد یهودی) باید به آنجا بروی و از نزدیک با عقاید این مرد آشنا شوی، سپس اگر توانستی او را بکشی و اگر کشتن‌اش به مصلحت نبود دینش را از درون متلاشی کن. مقدمات سفر را مهیا کن، رسیدی، گزارش سفر را نیز فراموش نکن، هرچه دیدی و درباره او دریافتی، برایم بنویس و بفراست، بدان که ما در شورای عالی یهود سخت نگران اتفاق‌هایی

رسالت ناتمام سینما

در این تاریخ ۱۲۶ ساله سینمای جهان، سهم درست‌درمان آخرین دین آسمانی و پیامبر گرامی اسلام، تنها دو فیلم است؛ اولین و شاخص‌ترین‌اش فیلم الرساله مشهور به محمد رسول... ساخته مصطفی عقاد، فیلمساز فقید سوریه‌ای، محصول سال ۱۹۷۶ است (که البته ابتدایک نسخه عربی آن را با بازیگران عرب ساخت و بعد سراغ تولید نسخه جهانی آن با بازیگران بین‌المللی رفت) و دومی هم فیلم محمد رسول... ساخته مجیدمجیدی. فیلم اول با مشارکت برخی سینماگران محبوب و شناخته شده همچون آنتونی کوئین در نقش حضرت حمزه، عموی پیامبر اسلام، ایرنه پاپاس در نقش هند و آهنگسازی موریس ژار و... ساخته شد و نمایش مستمر آن در سال‌های اواخر دهه ۷۰ میلادی و همزمانی‌اش با انقلاب اسلامی ایران، تلاقی جالب

و معناداری در جهان اسلام و میان مسلمانان و آزادخواهان جهان پیدا کرد و دایره اثرگذاری‌اش وسیع بود. تمرکز فیلم روی بعثت و رسالت پیامبر و دشمنی دشمنان اسلام هم بار دراماتیک و مهیجی داشت و در ترکیب با قصه‌پردازی عقاد، ضمن جلب رضایت مخاطبان مسلمان، حتی تماشاگران دیگر ادیان را هم با خود همراه می‌کرد. فیلم مجیدمجیدی هم

گرچه ویژگی‌های مثبت و ارزشمندی داشت (از جمله این‌که فیلم‌های سینمای جهان درباره پیامبر اسلام را از یک به دو رساند) و مروج چهره مهربان اسلام و حضرت محمد (ص) بود اما متأسفانه نتیجه درخشان و چشمگیری نداشت. فیلم به دلیل ضعف در فیلمنامه و حیرانی انتخاب شخصیت اصلی قابل رویت و اثرگذار که بار قهرمانی فیلم را به دوش بکشد (مثل نقش حمزه در فیلم عقاد)، حتی در مواجهه با برخی مخاطبان سینمای ایران هم چندان موفق عمل نمی‌کند و بنا را روی ذهنیت قبلی تماشاگر و آشنایی او با تاریخ صدر اسلام می‌گذارد. در چنین وضعیتی، چندان فکری برای ارتباط با

مخاطبان جهانی و اثرگذاری بر آنها نشده است. اصرار کارگردان بر استفاده از بازیگران ایرانی هم در این زمینه مزید علت شده، درحالی‌که بهره‌گیری از دست‌کم یکی دو بازیگر مشهور جهانی، می‌توانست تضمینی نسبی برای اکران جهانی و ارتباط مخاطبان خارجی با اثر و دریافت پیام‌ها و مفاهیم والای مورد نظر و مطرحه در فیلم باشد. مجیدی برای ارتباط بیشتر با تماشاگر، به جای تمرکز روی تصویری صرفاً شاعرانه و متکی بر چشم‌اندازهای زیبا، باید بیشتر از این روی استحکام و جذابیت فیلمنامه و شخصیت‌پردازی‌ها کار می‌کرد و قصه‌اش را دراماتیک‌تر پیش می‌برد؛ ضمن این‌که چون از ابتدا بنا را روی فیلم سه قسمتی درباره زندگی پیامبر گذاشته بود و در این اولین قسمت، سراغ کودکی حضرت محمد (ص) رفت، کاملاً امکان معرفی همه ابعاد شخصیت ایشان و بسیاری از ماجراهای دراماتیک مقاطع سنی دیگر پیامبر را پیدا نکرد.

لیک، دستان و پاهایش آن توان را نداشتند که در این خواسته، بدو یاری رسانند. پس تا کودکش و برکه بیدار نشوند، ناتوان از هرکار، افتاده بر بستر، لب به دندان می‌گزید و بی‌صدا می‌گریست...»

قاف

این کتاب حجیم که به تصحیح یاسین حجازی و توسط نشر شهرستان ادب منتشر شده، بازخوانی زندگی رسول مکرم اسلام از سه متن کهن است؛ سیرت رسول...، شرف‌النبی و تفسیر سورآبادی، قاف زندگانی پیامبر را از زمان تولد تا هنگام رحلت ایشان روایت کرده‌است. ویژگی اول و مهم قاف، کتاب‌هایی است که براساس آن زندگانی پیامبر را بازخوانی کرده‌است. هر سه کتاب جزو متون کهن و متقدم هستند. یاسین حجازی با انتخاب لحظه‌های دراماتیک زندگی پیامبر، گرچه همه سیره پیامبر را باریز جزئیات نیاورده اما در تمام لحظات، پیامبر را دنبال کرده‌است و روایتی زنده و جاندار از زندگانی پیامبر پیش چشم ما گذاشته‌است.

ویژگی دیگر خواندن قاف، آشنایی با اثر کهن ایرانی است بدون این‌که درگیر پیچیدگی‌های فنی آن شویم. آشنایی با افعال و ترکیباتی که با تمام جذابیت‌شان در ذهن و زبان ما جایگاهی ندارند. اما با تمام این اوصاف، قاف بوی کهنگی نمی‌دهد. یاسین حجازی بسیاری از روایت‌های غیرضروری را پاک کرده‌است و توانسته متنی شسته‌رفته، پاکیزه و در همان حال، روایی و جاندار پیش چشم مخاطب بگذارد. ویژگی سوم شکل داستانی این اثر است. قاف، خواننده را به درون می‌برد. او را درگیر اتفاق‌های می‌کند. زندگانی پیامبر را بدون انقطاع، بدون تحلیل‌های تاریخی، بدون یاد کردن جزئیات حدیثی و تخصصی که در اغلب کتاب‌های مربوط به زندگانی پیامبر (صلی... علیه‌وآله) وجود دارد، روایت کرده‌است. در انتهای کتاب یک اتفاق هیجان‌انگیز و جالب افتاده‌است. این‌که ما با یک فرهنگ واژگان خرد مواجهیم. واژگان و ترکیبات دشوار برای مخاطب امروز ساده‌سازی شده‌اند تا او هم از زیبایی‌های متون کهن ایرانی باز نماند هم بتواند آنها را درک کند و با کلماتی که امروزه برایش نامأنوس است ارتباط برقرار کند.

